

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-138>

УДК 330.332

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINE: REALITIES IN THE CONTEXT OF WAR AND PROSPECTS FOR POST-WAR RECONSTRUCTION

Славкова Алла Аркадіївна

кандидат економічних наук, доцент,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8337-8679>**Колісник Дар'я Русланівна**

здобувач бакалаврського рівня вищої освіти,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-9189-0865>**Slavkova Alla, Kolisnyk Daria**

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

У статті досліджено стан інвестиційної привабливості України. Проаналізовано динаміку надходження іноземних інвестицій та динаміку індексу інвестиційної привабливості, ідентифіковано чинники, які впливають на їх скорочення. Розглянуто країни з яких надходить найбільший обсяг іноземних інвестицій, визначено чинники впливу офшорних зон, як іноземних інвесторів. Проаналізовано динаміку, а також структуру іноземних інвестицій за видами економічної діяльності. Зроблено висновок, що війна негативно вплинула на інвестиційний клімат в Україні. Розглянуто дії та рішення уряду, спрямовані на поліпшення інвестиційної привабливості країни в умовах конфлікту. На основі даного дослідження визначено та детально проаналізовано перспективні галузі для інвестування: інноваційні технології, будівництво, оборонна промисловість, металургія та металобробка, сільське господарство, електроенергетика, фармацевтика, природні ресурси, логістика та інфраструктура, меблева та деревообробна, промисловість.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний потенціал, прямі іноземні інвестиції, інвестиційний клімат.

The article examines the state of investment attractiveness of the country. Investment attractiveness is the main indicator of how efficiently a country's economy is operating. Investments are of great importance for sustainable economic development and stability of the country. The article analyses the unstable dynamics of foreign investment. The crisis and political factors of fluctuations in direct investment are identified. In the context of Russia's full-scale military aggression, the issues of attracting investment and ensuring investment attractiveness are becoming more acute, and investment risks are becoming more acute. It was found that the war has led to a decrease in the country's investment attractiveness, with an investment attractiveness index of 2.17 out of 5 possible points. The countries from which the largest amount of foreign investment comes were considered, and they turned out to be countries with offshore zones. This is a big problem for the country's economy. The article reveals the peculiarities of the dynamics of Russian investments in the Ukrainian economy. It is determined that the agricultural sector has a positive dynamics of foreign investment in the conditions of war. It is noted that industry remains the leading sector of investment. The actions and decisions of the government aimed at improving the country's investment attractiveness in the context of the conflict are considered. For example, lowering the bar for investors from 20 euros to 12 euros, introducing new areas for investment projects, particularly in the IT sector, and expanding state support for investment projects. Despite the ongoing hostilities, Ukraine and its allies are developing a plan to restore the occupied territories. The plan covers both short-term and long-term measures. Based on this study, promising sectors for investment have been identified and analysed in detail: innovative technologies, construction, defence, metallurgy and metalworking, agriculture, electricity, pharmaceuticals, natural resources, logistics and infrastructure, furniture and woodworking, and manufacturing.

Keywords: investment, investment attractiveness, investment potential, foreign direct investment, investment climate.

Постановка проблеми. Інвестиційна привабливість сьогодні – це один з головних показників того, наскільки ефективно працює економіка держави, оскільки інвестиції мають велике значення для сталого економічного розвитку та стабільності країни. Іноземні інвестиції сприяють росту ВВП, розширенню підприємництва та зменшенню безробіття. Вони є джерелом не лише капіталу, але й нових технологій, управлінського досвіду тощо. Крім того іноземні інвестиції впливають і на будь-який суб'єкт підприємницької діяльності, оскільки це визначає перспективи його розвитку, фінансову стійкість та конкурентоспроможність на ринку. Саме тому іноземні інвестиції є надзвичайно важливими у розвитку як пріоритетних галузей нашої держави, так і України в цілому.

Нестабільна політична ситуація, військові дії в подальшому з російським повномасштабним вторгненням, криза у зв'язку з COVID-19, корупція та зростання тінізації економіки досить сильно знизили активність іноземних інвесторів в Україні. Водночас, зважаючи на курс України на євроінтеграцію, держава продовжує здійснювати реформи для вирішення проблем щодо покращення інвестиційного клімату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання інвестиційної привабливості України розглядаються у наукових працях таких науковців як Нікольчук Ю., Лопатовська О., Кравченко М., Павленко Т., Тимошенко Н., Венгуренко Т., Плахотнюк В. та інших. Навіть при великій кількості досліджень, що зосереджуються на питанні інвестиційної привабливості, враховуючи швидкий розвиток світової економіки, зміни геополітичної ситуації як в Україні, так і в світі, це питання все ще вимагає додаткових досліджень, особливо у перспективі повоєнної відбудови України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою проведеного дослідження є оцінка стану прямих іноземних інвестицій в Україну; визначення чинників та перешкод, що впливають на інвестиційну привабливість нашої держави; дослідження та аналіз привабливих галузей для іноземних інвесторів у часи війни та перспективи повоєнної відбудови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з роз'ясненням Міністерства фінансів України, прямі іноземні інвестиції – це довгострокові вкладення матеріальних ресурсів компаніями-нерезидентами в економіку країни [1]. Приплив іноземних інвестицій в

економіку є однією з рушійних сил її розвитку, тому для України наявність і тенденція зростання іноземних довгострокових інвестицій в економіку є досить позитивним явищем і особливо актуальним в сучасних умовах [2].

Завдяки статистиці іноземних інвестицій можна проаналізувати, які галузі економіки України є найбільш привабливими для інвесторів, з яких країн надходять інвестиції та в якій формі вони здійснюються. Основою проведеного нами аналізу є динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України [3]. Загальна тенденція надходження іноземних інвестицій в Україну нестабільна (рис. 1).

У 2013 році чисті надходження в економіку України були на 47,36% меншими, ніж у 2012 році. У 2015 році чистий прибуток став від'ємним (-\$458 млн), це означає, що дочірні компанії заборговали перед материнськими більше, ніж материнські компанії інвестували в дочірні. Тоді як різниця між 2015 і 2016 роками склала +1032,2%, тобто +\$4,268 млрд. З 2016 по 2019 рік спостерігалось поступове зростання чистих надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну, а в 2020 році вони скоротилися на 118,2% (-\$6,728 млрд) порівняно з 2019 роком, причиною цього стала криза Covid-19. Інвестиційна активність є одним з перших показників, які погіршуються під час кризи. Після цього спостерігається позитивна динаміка між 2020 і 2021 роками, а саме було інвестовано \$7,55 млрд. Через повномасштабну війну різниця між 2021 і 2022 роками становить -\$5,5 млрд, але варто зазначити, що між 2022 і 2023 роками показники набули позитивних значень, а саме +\$1,316 млрд.

У 2013 році чисті надходження в економіку України були на 47,36% меншими, ніж у 2012 році. У 2015 році чистий прибуток став від'ємним (-\$458 млн), це означає, що дочірні компанії заборговали перед материнськими більше, ніж материнські компанії інвестували в дочірні. Тоді як різниця між 2015 і 2016 роками склала +1032,2%, тобто +\$4,268 млрд. З 2016 по 2019 рік спостерігалось поступове зростання чистих надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну, а в 2020 році вони скоротилися на 118,2% (-\$6,728 млрд) порівняно з 2019 роком, причиною цього стала криза Covid-19. Інвестиційна активність є одним з перших показників, які погіршуються під час кризи. Після цього спостерігається позитивна динаміка між 2020 і 2021 роками, а саме було інвестовано \$7,55 млрд. Через повномасштабну війну різниця між 2021 і 2022 роками становить -\$5,5 млрд, але варто зазначити,

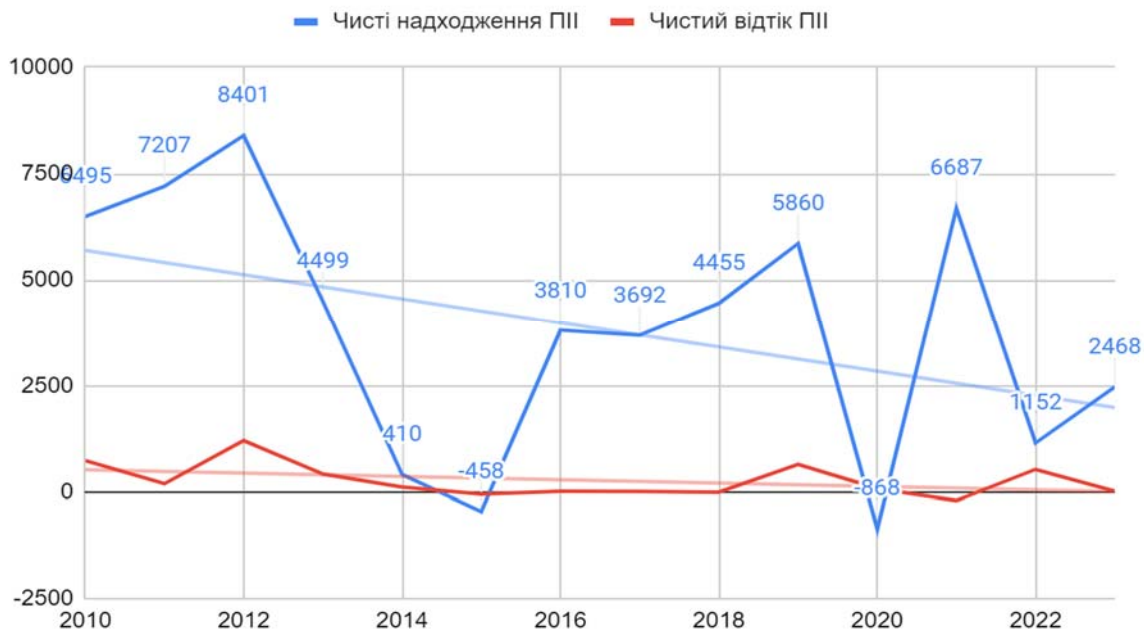

Рис. 1. Динаміка чистих надходжень та відтоку прямих іноземних інвестицій в економіку України та з України впродовж 2010–2022 рр., в млн. дол. США (з 2014 не враховуються окуповані території)

Джерело: побудовано за даними [4]

що між 2022 і 2023 роками показники набули позитивних значень, а саме +\$1,316 млрд.

На сьогодні Україні не вдалося вийти хоча б на рівень 2010 року. Нашій державі необхідно активізувати залучення інвестиційних ресурсів у національну економіку та внутрішній ринок, оскільки внутрішніх інвестиційних ресурсів у державі недостатньо для забезпечення її стабільного зростання в довгостроковій перспективі.

Динаміка чистого відтоку прямих іноземних інвестицій з України має більш стійку тенденцію зі зростанням: у 2012 р. на 520% порівняно з 2011 р. (зі 192 до \$1206 млн), а у 2019 р. на \$653 млн порівняно з 2018 р. (з -5 до 648). Найбільш суттєво знизився чистий відтік прямих іноземних інвестицій у 2015 році порівняно з 2014 роком (на 1342%), падіння у 2013 році (на 128% порівняно з 2012 роком). До 2015 року спостерігалось незначне щорічне зростання прямих іноземних інвестицій в Україну, а з 2015 року спостерігається помірне щорічне зниження. У 2019 та 2022 роках чистий відтік прямих іноземних інвестицій набув позитивних значень [4].

Також, аналізуючи прямі іноземні інвестиції, важливо дослідити Індекс інвестиційної привабливості України, який вимірює ЄБА (Європейська Бізнес Асоціація) з 2008 року. Для формування рейтингу після опитування

представників бізнесу за такою шкалою: 1 бал – дуже погані інвестиційні перспективи, 3 бали – нейтральна оцінка, 5 – дуже хороші перспективи для інвесторів (рис. 2).

З рис. 2 можемо побачити, що найкращими були 2010, 2017 та 2018 роки. У 2019 році Індекс інвестиційної активності почав падати, а у 2020 році досяг значення 2,51, у тому числі через негативний вплив Covid-19. Згідно з рейтингом Doing Business Світового банку у 2020 році Україна посіла 64 місце серед 191 країни за інвестиційною привабливістю, підвищивши свою позицію на 7 пунктів порівняно з минулим роком. Відзначимо, що через повномасштабну війну прогнозовано погіршилася оцінка гендиректорами інвестиційного середовища в Україні. Відсоток керівників компаній, які вважають це вкрай неприємним, за останні півроку зріс удесятеро – з 5% до 53%. Ще 34% вважають це досить неприємним. 9% директорів нейтрально оцінюють поточний інвестиційний клімат, ще 4% вважають його сприятливим. Незважаючи на війну, 91% компаній Асоціації планують продовжувати працювати на українському ринку, а 55% мають намір інвестувати в Україну навіть у воєнний час [6].

Аналізуючи структуру інвестицій в Україну та деталізуючи їх за походженням, насамперед слід визначити основних інвесторів (рис. 3).

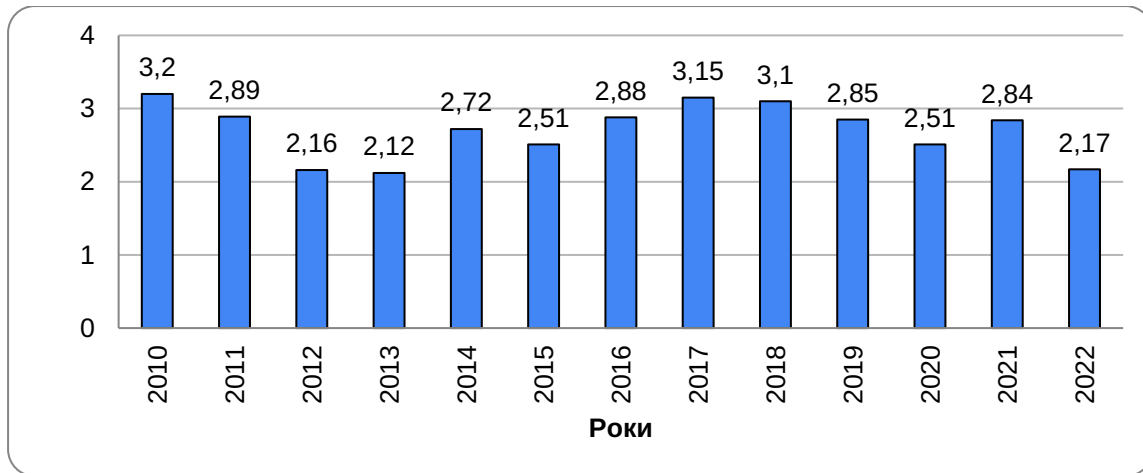

Рис. 2. Індекс інвестиційної привабливості України за період 2010–2022 рр.

Джерело: складено за даними [5]

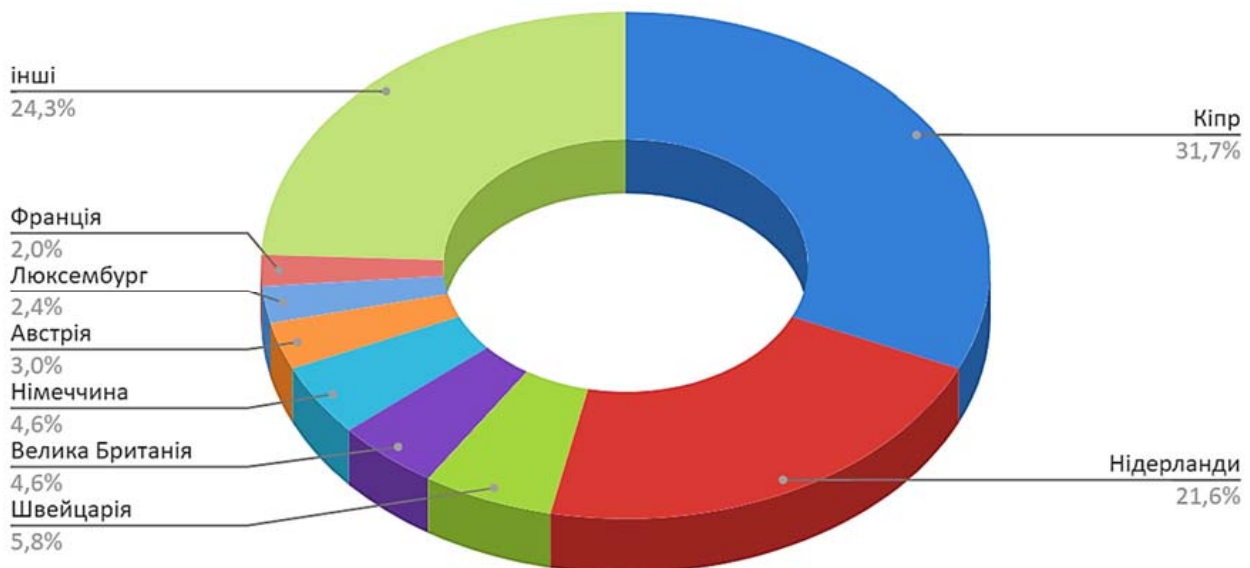

Рис. 3. Джерела прямих іноземних інвестицій в Україну, у %, на кінець 2022 року

Джерело: складено за даними [1; 3]

Відповідно до даних на рис. 3, понад 70% інвестицій надійшло з країн Європейського Союзу, а найбільший обсяг інвестицій за всі роки зафіксовано з Кіпру – 31,7%. Слід зазначити, що Кіпр є привабливим місцем для реєстрації офшорних компаній, що може свідчити про те, що не всі інвестиції з цієї країни реальні. Однак навіть з урахуванням цього фактора Кіпр залишається найбільшим інвестором в Україну. Далі – на Нідерланди припадає 21,6% інвестицій, Швейцарія – 5,8%, Великобританія – 4,6%, Німеччина – 4,6%, Австрія – 3,0%, Люксембург – 2,4%, Франція – 2,0%.

Цікавим є те, що у 2010 році країна-агресор росія займала друге місце за обсягом інвестицій в Україну, вклавши \$2,2 млрд, поступаючись лише Кіпру. У 2014 році інвестиції росії в Україну зросли на 30,7%. (рис. 4).

Це можна пояснити впевненістю росії, що проросійські сили зможуть захопити владу в країні. Різкий спад інвестицій від росії спостерігався в 2015 році, а в 2016 році він досяг найнижчого рівня в \$343,8 млн, скоротившись на 925,06% порівняно з піковою точкою в 2014 році. Це пов'язано з поразкою проросійських сил на Сході, та політичній арені. Наступні роки інвестиції росії в Україну мали

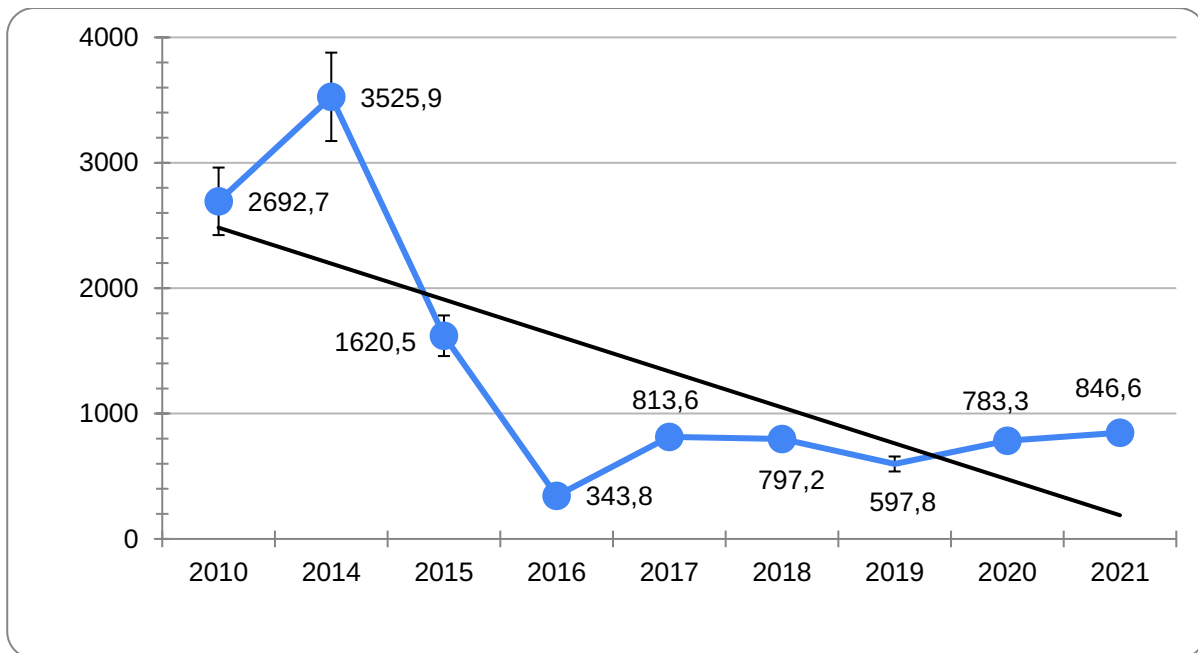

Рис. 4. Динаміка інвестицій росії в Україну, млн дол. за період 2010–2021 рр.

Джерело: складено за даними [3]

коливальний характер. У 2021 році вони склали понад \$0,8 млрд.

Обсяги інвестицій в Україну зростають, але залишаються на низькому рівні. Офшорні зони негативно впливають на економіку, оскільки спостерігається значний відтік капіталу, що зменшує податкові доходи бюджету. Практично, інвестиції з офшорів, таких як Кіпр, Нідерланди та інші є коштами, які вилучаються з українського бюджету через уникнення оподаткування та хабарництва. Ці факти свідчать про необхідність встановлення жорстких законодавчих рамок у відносинах з офшорними країнами та зменшення відтоку капіталу та залучення іноземних інвестицій [8].

Нині уряд України повинен активно займатися покращенням інвестиційного клімату, зосереджуючись на провідних країнах, таких як: країни Європейського Союзу, США, країни Азійсько-Тихоокеанського регіону та залучення їхніх інвестицій, оскільки вони є економічно та інноваційно розвиненими. Для досягнення цієї мети необхідно посилити боротьбу з бюрократією і корупцією, реформувати податкову систему, зокрема впроваджувати пільгове оподаткування для іноземних компаній, які інвестують в інноваційні сфери. Також важливо модернізувати інноваційну інфраструктуру, яка зараз перебуває в не найкращому стані. Створення інноваційних зон в Україні сприятиме швидкому залученню додаткових іноземних інвестицій

та підвищенню рівня конкурентоспроможності вітчизняної економіки [8]. Проте першочерговою умовою для економічного та інноваційно-інвестиційного зростання країни є стабільна політична ситуація та припинення війни.

На рис. 5 відображена динаміка структури прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності за період 2015–2022 років. Загалом спостерігається зменшення частки різних галузей у структурі прямих інвестицій. Це пов'язано з кризою, викликаною пандемією COVID-19, і розв'язуванням Росією повномасштабної війни. Промисловий сектор характеризується великими коливаннями з року в рік. У 2019 році відбулося значне зростання до 40,3%, але в 2020–2022 роках інвестиції різко впали до 30,8%.

Інвестиції в сільське, лісове та рибне господарства у 2020 році скоротилися, становлячи 9% від загальної структури прямих іноземних інвестицій, але відновилися у 2022 році. Найбільше зростання інвестицій відзначається у сфері транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності. Загалом спостерігається тенденція зростання інвестицій в інформаційно-телекомунікаційний сектор до 2021 року з незначним зниженням у 2022 році.

Як видно з рис. 6, лідируючими галузями економічної сфери за обсягом капітальних

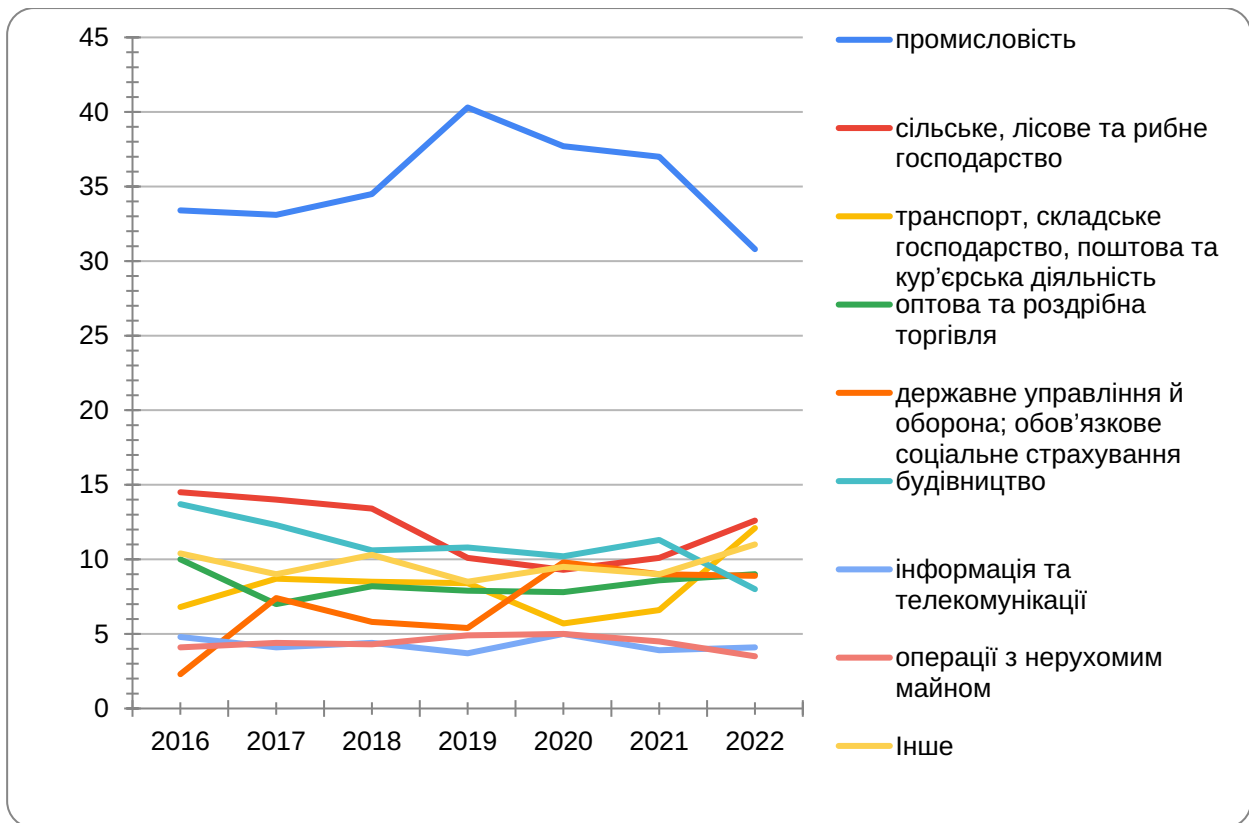

Рис. 5. Динаміка структури прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності за період 2015–2022 рр., %

Джерело: складено за даними [3]

інвестицій у 2022 році є наступні: промисловість – 30,8%, сільське, лісове та рибне господарство – 12,6%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 12,1%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 9,0%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 8,9%, будівництво – 8,0%, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 4,3%, інформація та телекомунікації – 4,1%, операції з нерухомим майном – 3,5% [9].

Інвестори мають стати ключовими стратегічними партнерами України в процесі відновлення. Росія завдала щонайменше \$150 млрд прямої шкоди, причому майже 60% цієї суми стосувалось пошкоджень житла та інфраструктури. Верховна Рада України ухвалила законопроект № 8138, спрямований на покращення інвестиційного клімату. Серед ключових змін – зниження планки для інвесторів з 20 євро до 12 євро, запровадження нових напрямків для реалізації інвестиційних проєктів, зокрема в ІТ-сфері, а також розширення державної підтримки інвестиційних проєктів [10].

У вересні 2022 року була сформована нова інвестиційна ініціатива Уряду України Advantage Ukraine [11]. Вона спрямована на залучення майбутніх інвестицій у країну шляхом демонстрації широких можливостей у ключових секторах, що буде особливо важливим для післявоєнної України. Окрім інноваційних технологій, ініціатива охоплює будівництво, оборонну промисловість, металургію та металообробку, сільське господарство, електроенергетику, фармацевтику, природні ресурси, логістику та інфраструктуру, меблеву та деревообробну промисловість [12]. Тому варто детальніше ознайомитися з кожною галуззю та розглянути причини, чому саме доцільно інвестувати в кожну з них.

Будівництво. Україна має великий потенціал для розвитку будівельної галузі після завершення конфлікту. Країна має значний ресурсний потенціал, включаючи доступну робочу силу, доступні будівельні матеріали та розвинену транспортну інфраструктуру. Додатковим стимулом для інвестицій у будівництво є необхідність відновлення та будівництва нової інфраструктури, такої як дороги, мости та будівлі, пошкоджені під час кон-

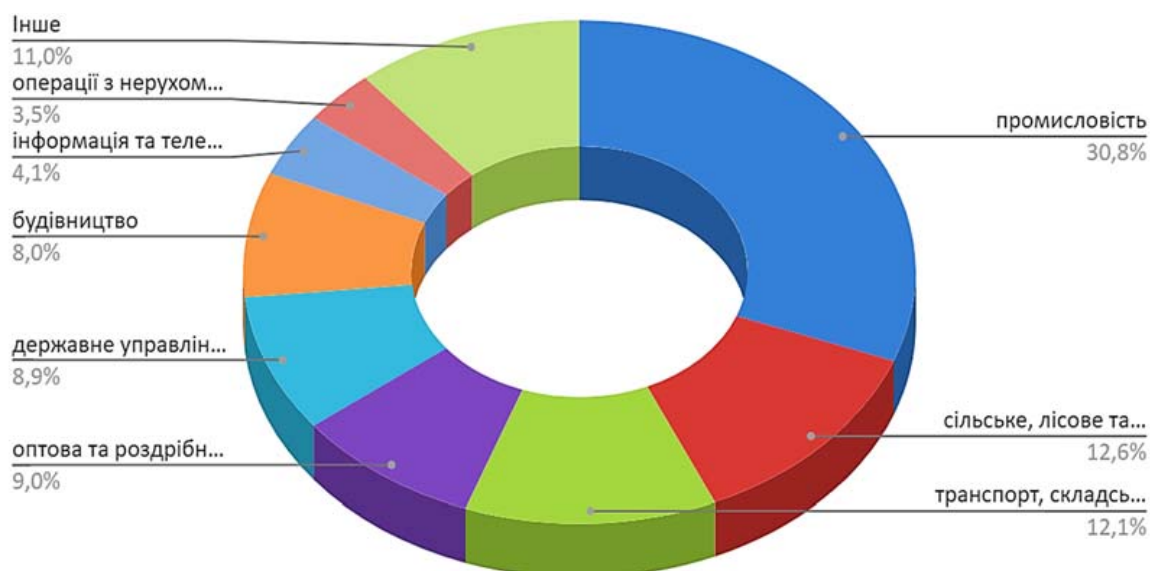

Рис. 6. Структура прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності у 2022 р., %

Джерело: складено за даними [1]

флікту. Відновлення цих об'єктів та створення нових визначено пріоритетним для країни та є перспективним для інвесторів.

На сьогоднішній день значна частина підприємств в Україні стикається зі складною фінансовою ситуацією, пов'язаною з нестачею оборотних коштів та вичерпанням резервів протягом року. Наприклад, на початку року деякі будівельні компанії переорієнтували свою діяльність на надання підтримки Збройним Силам України, виробляючи протитанкові іжаки, маскувальні сітки та надаючи матеріали для укріплення стратегічних об'єктів.

За різними оцінками, близько трьох мільйонів українців втратили своє житло, а третина інфраструктури отримала пошкодження. Прогнозується, що для відновлення країни необхідно інвестувати не менше \$350 млрд. Недавно було прийнято закон, який визначає особливості та порядок компенсації за зруйноване чи пошкоджене майно на рівнях державного та місцевого управління. Щодо місцевих ініціатив з відновлення житла, кілька програм розпочали реалізацію в Київській області, проте їхнього обсягу недостатньо для значущого впливу на ситуацію. Однак у перспективі вони можуть позитивно позначитися на динаміці будівельного ринку та його стимулюванні [13].

Оборонно-промисловий комплекс. Україна відіграє ключову роль у забезпеченні безпеки Європи. Інвестиції в оборонну промисловість України можуть сприяти зміцненню безпеки

континенту та стримуванню російської агресії. Вироблена в Україні військова техніка вже довела свою ефективність у реальних бойових умовах. Наприклад, безпілотні літальні апарати «Байрактар», розроблені турецькою компанією Baykar Makina за участю українських інженерів, успішно демонструють високу ефективність у знищенні російської бронетехніки та інших військових об'єктів. Це робить українську військову техніку привабливою інвестиційною можливістю для тих, хто зацікавлений у продажу цієї передової технології.

Інформаційні технології. Україна стала першою країною, яка перетворила більшість особистих офіційних процесів та державних послуг на диджитал-рішення. Тобто вони адаптовані до цифрового формату, що включає в себе використання електронних підписів, онлайн-платформ для взаємодії з громадянами, електронні документи тощо. Це свідчить про стрімке розвиток цифрового сектору та електронного урядування в країні. Україна займає 4 місце у світі за обсягом фінансових операцій за допомогою мобільних пристроїв. Крім того, за кількістю користувачів криптовалюти Україна посідає 4 місце в світі з легалізованим майнінгом та екосистемою криптовалюти [11]. Протягом останнього десятиріччя українська галузь інформаційних технологій (IT) продемонструвала вражаючий темп зростання та стала центром притягання більшості інвестицій. У 2018 році частка

ІТ-сектору у валовому внутрішньому продукті (ВВП) становила 4%, водночас українська галузь аутсорсингу та розробки програмного забезпечення займає провідні позиції в Центральній та Східній Європі.

Поліпшення економічних умов та фінансові стимули націлені на залучення як місцевих, так і іноземних інвесторів для ще більшого інвестування в українські ІТ-компанії. Наприклад, у 2018 році українські технологічні стартапи привернули рекордні \$323 млн, що є зростанням на 22% порівняно з 2017 роком, коли інвестиції становили \$265 млн. Загалом, за останні п'ять років місцеві стартапи зібрали \$1 млрд, перетворюючи Україну ключовою локацією для інвестицій в Центральній та Східній Європі. Близько 90% фінансування надходить від іноземних інвесторів, з найбільшою часткою від американських компаній.

Українська ІТ-галузь щорічно поповнюється на 23 000 нових працівників, налічуючи наразі 172 000 фахівців. Понад половина українських ІТ-спеціалістів зайняті в аутсорсингових компаніях [14].

Агропромисловий комплекс. Історично відома як «житниця Європи», Україна має стати «житницею світу». 33% світових чорноземів, сприятливий клімат і близькість до ключових ринків зробили Україну центром експорту сільськогосподарської продукції з величезними можливостями обробки. Країна є світовим лідером в експорті соняшникової олії та входить до числа найбільших експортерів зерна [11].

Якщо не брати до уваги шкоду, заподіяну земельним ресурсам – мінне забруднення та потребу в рекультивативній земелі, пошкоджених снарядами, окопами та рухом військової техніки, – найбільших пошкоджень внаслідок війни зазнала сільськогосподарська техніка. За оцінками, тільки на момент минулого року, через бойові дії повністю або частково зруйновані понад 84 тис. одиниць техніки і устаткування. Їхня вартість оцінюється у \$2,9 млрд. Окупанти активно розкрадали вже готову продукцію, та знищували зерносховища. Загальна сума збитків \$2,97 млрд. Вартість втрачених сільськогосподарськими виробниками ресурсів тваринництва та бджільництва становить приблизно \$362 млн [15].

Основними сільськогосподарськими культурами, які реалізує Україна, як світовий лідер, є зернові та кормові культури, такі як пшениця, кукурудза, ячмінь, соняшник, цукровий буряк, тютюн, бобові, фрукти та овочі. В Україні виробляли вражаючий обсяг зерно-

вих культур – від 90 до 100 млн тонн щорічно в мирний період. При цьому Україна в той час займала третє місце за обсягами експорту зерна у світі, щорічно постачаючи на зовнішні ринки 50–60 млн тонн.

Відновлювана енергетика. Зелений тариф в Україні є одним із найвищих у світі, що робить інвестиції у сферу відновлюваної енергетики дуже привабливими. Останніми роками цей тариф привернув до України все більше міжнародних інвесторів, сприяючи позитивному розвитку галузі. До 2030 року зелений тариф прив'язаний до курсу євро. Крім того, Україна поставила амбітну мету збільшити частку відновлюваної енергетики у виробництві електроенергії до 25% до 2035 року.

За офіційними даними уряду, розвиток відновлюваної енергетики в Україні демонструє динамічну позитивну динаміку. Сприятливі географічні умови, інтенсивна сонячна радіація, висока швидкість вітру та сприятлива законодавча база для інвесторів створюють сприятливе середовище для розгортання значущих проектів у сфері «зеленої» енергетики в Україні, що робить відновлювані джерела енергії одним із найпривабливіших напрямків для інвестицій. Крім того, країна має величезний потенціал у виробництві електроенергії з біогазу [16].

Металургія та металообробка. Україна входить до числа країн, що мають досвід високотехнологічних металургійних процесів і повного циклу виробництва титану та титановмісної продукції. Запаси тільки сирової залізної руди в Україні становлять близько 6,5 млрд тонн [11]. Існує величезний потенціал для ринку заліза прямого відновлення та зеленої металургії. Так, наприклад, у 2017 році обсяг експорту металургійної продукції склав \$10124,7 млн, що становило 23,4% усього експорту. Українські металургійні підприємства мають досвід виробництва сталі та інших металів за найсучаснішими технологіями. Це дозволяє їм випускати конкурентоспроможну продукцію, яка відповідає міжнародним стандартам. Також Україна розташована в центрі Європи та має вихід до Чорного моря. Це забезпечує країні доступ до європейських та азійських ринків, де є високий попит на металургійну продукцію [17].

Фармацевтика. Фармацевтика в Україні – це промисловість, яка об'єднує довгу історію розвитку з інноваціями. Ця галузь є одним із лідерів інвестицій. Українські фармацевтичні компанії відповідають міжнародним стандартам, більшість виробничих потужностей част-

ково відновлено відповідно до GMP. Також слід зазначити, що за шкалою ООН старим населення вважається тоді, коли частка людей у віці понад 65 років становить більше 7%. В Україні вона загалом досягнула 17,4 %, а серед сільських жителів – 19,8%. Тому населення країни оцінюють як дуже старе [18, с. 41]. Це створює значний попит на фармацевтичні продукти та послуги. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, ринок фармацевтичних товарів України у 2022 році становив близько \$4 млрд. Очікується, що цей ринок буде зростати на середньому рівні 5% на рік у період до 2028 року.

Природні ресурси. На даний час в надрах України виявлено понад 20 тис. родовищ і проявів з 117 видів мінеральної сировини, з яких 8949 родовищ (в т.ч. 1873 ділянок вод підземних питних та технічних, мінеральних) мають промислове значення і враховуються Державним балансом запасів корисних копалин. Промисловістю освоєно понад 2801 (в т.ч. 913 ділянок вод підземних питних та технічних, мінеральних) родовищ з 100 видів корисних копалин, що містять від 40 до 75% розвіданих запасів різноманітних корисних копалин. На базі цих родовищ діє понад дві тисячі гірничодобувних, збагачувальних і переробних підприємств.

В Україні існує можливість для забезпечення як своїх власних потреб, так і експорту таких важливих корисних копалин та продуктів їх переробки, як залізо, марганець, титан, цирконій, сіль калійна, сіль кухонна, сірка самородна, глина бентонітова, графіт, каолін, флюсова сировина, глина для вогнетривів, декоративно-облицювальні матеріали [19].

Логістика та інфраструктура. Географічне розташування України робить її важливим транзитним коридором для торгівлі між Європою, Азією та Центральною Азією. Країна розташована на перехресті кількох важливих транспортних коридорів, зокрема, Транс'європейського транспортного коридору №9, який з'єднує порти Балтійського та Чорного морів, та Нового Шовкового шляху, який з'єднує Китай з Європою.

Логістика є одним із найважливіших секторів економіки України. За даними Державної служби статистики України, у 2022 році обсяг вантажоперевезень в Україні становив близько 1518 млн тонн, з якого 74% припадає на автомобільний транспорт, та 21% на залізничний. При цьому за добу у 2021 році перевезення вантажів у середньому за добу склали 4160 тис. т. [20, с. 48].

Україна має розгалужену мережу залізниць, автомобільних доріг, морських і річкових портів, аеропортів. Залізнична мережа України є однією з найдовших у Європі, її експлуатаційна протяжність на момент 2021 року становить близько 19731 км [20, с. 81]. Автомобільна мережа України також є досить розвиненою, її протяжність становить близько 158,4 тис. км [20, с. 82]. Морські порти України розташовані на Чорному та Азовському морях, їхній загальний вантажообіг становить близько 1852 тис. тонн на рік [20, с. 38]. Річкові порти України розташовані на Дніпрі, Дунаї та інших річках, їхній загальний вантажообіг становить близько 3482 тис. тонн на рік [20, с. 39]. Аеропорти України обслуговують близько 9 млн пасажирів на рік [20, с. 3–6].

Меблева та деревообробна промисловість. Україна розташована в центрі Європи, що робить її важливим логістичним центром для торгівлі меблями та виробами з деревини. Країна має вихід до Чорного та Азовського морів, а також розвинену мережу залізниць, автомобільних доріг та аеропортів.

За даними Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, зазначається, що площа лісів України становить 19612,6 тис. гектарів. Країна має значні запаси деревини в лісах, які оцінюються в межах 2,3 млрд м³ [21, с. 256]. Збройна агресія російської федерації завдає суттєві наслідки. Забруднення лісів вибухонебезпечними предметами наразі є однією з найбільших проблем. На жаль, ця проблема прогресує щодня не тільки за рахунок окупації та бойових дій, але й за рахунок подальшого мінування територій на кордоні з білорусі.

Меблевий та деревообробний сектори української економіки мають значний потенціал для зростання. За оцінками, обсяг реалізованої промислової продукції меблів в Україні у 2022 році становив близько 78961,5 млн грн [21, с. 188]. Також країна має кваліфіковану та відносно дешеву робочу силу, яка може бути залучена до меблевої та деревообробної промисловості.

Промислове виробництво. Промислове виробництво є важливою галуззю української економіки. Велика мережа машинобудівних підприємств України виробляє турбіни та електрогенератори, залізничні вагони, гірничі та сільськогосподарське обладнання, верстати, авіаційні двигуни, виробниче обладнання для легкої та харчової промисловості [11]. За даними Державної служби статистики України, у 2022 році частка промисловості у

ВВП України становила близько 25% [21]. Промислова галузь має значний потенціал для зростання. За оцінками, обсяг промислового виробництва в Україні у 2030 році може становити близько \$100 млрд [22, с. 9].

Висновки. В сьогоденні Україна має слабкий інвестиційний клімат і спостерігається тенденція його погіршення. Але, незважаючи на виклики і перешкоди, Україна пропонує цінні можливості для іноземних інвесторів. Висока кваліфікація робочої сили, доступність природних ресурсів, динамічна економічна реформа та стратегічне розташування – це лише деякі з переваг, які можуть зацікавити інвесторів.

Проте, щоб забезпечити стабільний розвиток інвестиційної привабливості, Україна має реформувати свою економіку та покращувати бізнес-середовище. Для цього необхідно, в першу чергу, закінчення війни, а далі: поліпшення правової системи, боротьба з корупцією, забезпечення прав інтелектуальної власності, а також сприяння підприємницькому духу та інноваціям.

За наявності правильної стратегії та дієвих заходів, Україна може зберегти та зміцнити свою інвестиційну привабливість, що сприятиме сталому економічному зростанню і поліпшенню життя населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://minfin.gov.ua> (дата звернення: 21.11.2023).
2. Тимошенко Н., Вишнеvsька А. Аналіз інвестиційної привабливості економіки України. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*. 2023. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/272016>
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 21.11.2023).
4. Сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 21.11.2023).
5. Офіційний сайт Європейської Бізнес Асоціації. URL: <https://eba.com.ua/> (дата звернення: 21.11.2023).
6. Павлишин О. Індекс інвестиційної привабливості України через війну сягнув мінімуму з 2013 року. 2022. *Економічна правда*. URL: <http://surl.li/nnnscy>
7. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/> (дата звернення: 21.11.2023).
8. Зробок О., Задольський А. Прямі іноземні інвестиції в Україну: проблеми та шляхи їх вирішення. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/24066/1/S.67.pdf>
9. Офіційний сайт Міністерства економіки України. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні URL: <http://surl.li/nnnct> (дата звернення: 21.11.2023).
10. Підтримка інвестицій у промисловість України в умовах війни та повоєнного відновлення. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/pidtrymka-investytsiy-u-promyslovist-ukrayiny-v-umovakh-viyny-ta>
11. Advantage Ukraine: The investment initiative of the Government of Ukraine. 2022. URL: <https://advantageukraine.com>
12. Кравченко М., Павленко Т. Проблеми забезпечення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств: макроекономічні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-104>
13. Бенч Н. В умовах війни: що відбувається у будівельному секторі. 2023. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/896001.html>
14. Стан розвитку IT-індустрії в Україні. 2020. URL: <https://www.smedevelopment.info/articles/get/132/>
15. Нейтер Р. Втрати на \$40 млрд: як через війну страждає аграрний сектор України. *Економічна правда*, 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/19/695167/>
16. Недашківський В. Енергетична інфраструктура в Україні: чи помічниця їй зелена енергетика. 2021. URL: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/energytuczna-infrastruktura-v-ukraini>
17. Павленко О. Г. Проблеми та перспективи підвищення інвестиційної привабливості металургійної галузі України. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6712>
18. Державна служба статистики України. Демографічний щорічник України – 2022. Київ, 2023 URL: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/10/dem_2020.pdf
19. Державна служба геології та надр України. Щорічник Мінеральні ресурси України. 2021. URL: https://geoinf.kiev.ua/wp/wp-content/uploads/2021/11/m_r_2021.pdf
20. Державна служба статистики України. Транспорт України. 2022. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/10/zb_Trans_22.pdf

21. Державна служба статистики України. Статистичний щорічник України. 2022. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/11/year_22_u.pdf
22. Стратегія розвитку промисловості України до 2030 року. URL: <http://surl.li/nnnbw>
23. Нікольчук Ю. М. Лопатовська О. О. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/158>

REFERENCES:

1. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]. Ofitsiyni veb-sait. Available at: <http://minfin.gov.ua>
2. Tymoshenko N. and Vyshnevskaya A. (2023) Analiz investytsiinoi pryvablyvosti ekonomiky Ukrainy [Analysis of the investment attractiveness of Ukraine's economy] *Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy*. Available at: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/272016>
3. Natsional'nyy bank Ukrainy [National Bank of Ukraine]. Ofitsiyni veb-sait. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>
4. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]. Ofitsiyni veb-sait. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>
5. Yevropeys'ka Biznes Asotsiatsiya [European Business Association]. Available at: <https://eba.com.ua/>
6. Pavlyshyn O. (2022) Indeks investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy cherez viinu siahnuv minimumu z 2013 roku [Ukraine's investment attractiveness index hits its lowest level since 2013 due to the war]. *Ekonomichna pravda*. Available at: <http://surl.li/nnncy>
7. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy [Ministry of Economy of Ukraine]. Ofitsiyni veb-sait. Available at: <https://www.me.gov.ua/>
8. Zrobok O. and Zadolskyi A. (2020) Priami inozemni investytsii v Ukrainu: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Foreign direct investment in Ukraine: problems and solutions]. Available at: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/24066/1/S.67.pdf>
9. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy, Informatsiino-analitychni materialy shchodo investytsiinoho klimatu v Ukraini [Ministry of Economy of Ukraine, Information and analytical materials on the investment climate in Ukraine]. Ofitsiyni veb-sait. Available at: <http://surl.li/nnnct>
10. Pidtrymka investytsii u promyslovid Ukrainy v umovakh viiny ta povoiennoho vidnovlennia [Supporting investment in Ukrainian industry during the war and post-war recovery]. (2023) Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/pidtrymka-investytsii-u-promyslovid-ukrainy-v-umovakh-viiny-ta>
11. Advantage Ukraine: The investment initiative of the Government of Ukraine. (2022) Available at: <https://advantageukraine.com>
12. Kravchenko M. and Pavlenko T. (2022) Problemy zabezpechennia investytsiinoi pryvablyvosti vitchyzni-nykh pidpriemstv: makroekonomichni aspekty [Problems of ensuring investment attractiveness of domestic enterprises: macroeconomic aspects]. *Ekonomika ta suspilstvo*. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-104>
13. Bench N. (2023) V umovakh viiny: shcho vidbuvaietsia u budivelnomu sektori [In times of war: what is happening in the construction sector]. Available at: <https://interfax.com.ua/news/blog/896001.html>
14. Stan rozvytku IT-industrii v Ukraini [State of the IT industry in Ukraine]. (2020) Available at: <https://www.smedevelopment.info/articles/get/132/>
15. Neiter R. (2022) Vtraty na \$40 mlrd: yak cherez viinu strazhdaie ahraryni sektor Ukrainy [Losses of \$40 billion: how the agricultural sector is suffering because of the war]. *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/19/695167/>
16. Nedashkivskyi V. (2021) Enerhetychna infrastruktura v Ukraini: chy pomichnytsia yii zelena enerhetyka [Energy infrastructure in Ukraine: can green energy help it]. Available at: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/energy-tyczna-infrastruktura-v-ukraini>
17. Pavlenko O. (2018) Problemy ta perspektyvy pidvyshchennia investytsiinoi pryvablyvosti metalurhiinoi haluzi Ukrainy [Challenges and prospects for improving the investment attractiveness of the Ukrainian steel industry]. *Efektivna ekonomika*. № 11. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6712>
18. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, Demohrafichni shchorichnyk Ukrainy (2022) [State Statistics Service of Ukraine, Demographic Yearbook of Ukraine]. Available at: https://geoinf.kiev.ua/wp/wp-content/uploads/2021/11/m_r_2021.pdf

19. Derzhavna sluzhba heolohii ta nadr Ukrainy, Dovidnyk zapasiv korysnykh kopalyn Ukrainy (2022) [State Service of Geology and Mineral Resources of Ukraine, Yearbook Mineral Resources of Ukraine]. Available at: https://geoinf.kiev.ua/wp/wp-content/uploads/2021/11/m_r_2021.pdf
20. Derzhavna sluzhba statyky Ukrainy. Transport Ukrainy (2022) [State Statistics Service of Ukraine, Transport of Ukraine]. Available at: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/10/zb_Trans_22.pdf
21. Derzhavna sluzhba statyky Ukrainy. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy (2022) [State Statistics Service of Ukraine, Statistical Yearbook of Ukraine]. Available at: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/11/year_22_u.pdf
22. Stratehiia rozvytku promyslovosti Ukrainy do 2030 roku. [Industrial Development Strategy of Ukraine until 2030] Available at: <http://surl.li/nnnbw>
23. Nikolchuk Yu. and Lopatovska O. (2023) Investytsiina pryvablyvist Ukrainy: osnovni tendentsii, problemy ta kliuchovi vektory vyrishennia [Investment attractiveness of Ukraine: main trends, problems and key vectors of solution]. *Innovation and Sustainability*. № 1. Available at: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/158>